

UNIVERSAL AND NATIONAL TERMINOLOGY IN ARTISTIC GYMNASTICS

Daniela Burlacu, PhD Candidate, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: Women artistic gymnastics has developed over time and with it a terminology meant to satisfy the speakers' need of communication emerged. Women artistic gymnastics terminology is not a universal one, alike in all the languages of the countries in which this sport is practised. It holds its own terminologies in most of the countries' national languages. At the denominative system level, these terminologies are governed by common and by individual traits, all of which shall be identified and analysed at the women artistic gymnastics terminologies level in the Romanian, French, English, and Spanish language, respectively.

Keywords: women artistic gymnastics terminology, denominative, term, metaphor.

Gimnastica artistică este disciplina sportivă caracterizată prin execuții ale sportivilor la aparate: sol, cal cu mâner, inele, sărituri, paralele egale și bară fixă în gimnastica masculină și sărituri, paralele inegale, bârnă și sol în gimnastica feminină. Acest sport este unul practicat din antichitate, atât de către popoarele europene, cât și de cele asiatice, cunoscând pe parcursul istoriei sale ascensiunea, dar și declinul. În prezent gimnastica artistică este sportul cu cea mai mare audiență dintre sporturile aflate în competiție în cadrul jocurilor olimpice de vară și care este aproape „sinonim” cu numele Nadiei Comăneci.

Disciplina sportivă în discuție deține, ca oricare alta, o terminologie proprie, care îi facilitează comunicarea conținuturilor către beneficiarii direcți: sportivi, antrenori, arbitri și către marele public spectator și/sau telespectator. Terminologia gimnasticii artistice este una aparte. Ea se deosebește de terminologiile altor sporturi precum: fotbalul, tenisul, judoul etc., care au o terminologie fie împrumutată din limba țării în care s-a constituit acel sport, fie dintr-o limbă de circulație internațională, precum limba engleză, fără a fi tradusă și adaptată în limbile naționale. Terminologia gimnasticii artistice cunoaște variante naționale. Astfel, se poate vorbi despre o terminologie românească, franceză, engleză, germană, rusă etc. a gimnasticii artistice, având trăsături comune și trăsături care le individualizează. Cercetând terminologiile naționale ale gimnasticii artistice feminine de limbă română, franceză, engleză și spaniolă la nivelul termenilor care desemnează elemente de gimnastică¹ prin intermediul Codului de Punctaj² se remarcă o serie de situații:

I. Termeni cu caracter universal. Prin caracterul universal al termenilor se va înțelege în cazul de față faptul că elementele de gimnastică încadrabile în această categorie dețin aceleași nume în toate limbile în care au loc acte de comunicare (nu numai în cele menționate mai sus) despre acestea. În aceasta categorie se înscriu următoarele elemente:

1. Elemente care poartă numele gimnastului/gimnastei care l-a executat pentru prima dată într-o competiție oficială precum Campionatele mondiale sau Jocurile Olimpice³:

Sărituri

Tzukahara săritură prin stînd pe mâini cu întoarcere 180⁰ în primul zbor și salt grupat înapoi în zborul al doilea. Este folosit acest element și drept coborîre la paralele.

¹ „Prin element se înțelege o structură specială de acțiuni și mișcări ale corpului care poartă o anumită denumire specifică terminologiei gimnasticii”, Nicolae Vieru, *Manual de gimnastică sportivă*, Editura Stadion, București, 1997, p. 8.

² Codul de Punctaj este un instrument prin care F:I:G:-ul stabilește valoarea elementelor, reglementează activitatea sportivilor, arbitrilor și antrenorilor în cadrul competițiilor de gimnastică.

³ Acest fapt este o convenție reglementată de către Federația Internațională de Gimnastică (F.I.G.) prin Codul de Punctaj.

Cuervo stînd pe mîini cu 180° întoarcere și salt grupat în zborul al doilea.

Hristakieva rondat flic-flac în primul zbor cu întoarcere de 180° și salt întins înainte în zborul al doilea.

Yurchenco: rondă flic cu întoarcere 180°, 360°, 540°, 720°.

Amânar: rondă flic cu întoarcere 900°.

Yamashita: stînd pe mîini în primul zbor cu echer și extensie în zborul al doilea.

Phelps: stînd pe mîini cu 180° întoarcere în primul zbor, 180° întoarcere și salt întins înainte în zborul al doilea⁴.

Podkopaieva rondat flic-flac cu întoarcere de 180° în primul zbor și salt echer înainte cu întoarcere de 180° în zborul al doilea.

Korkina: rondat flic-flac cu întoarcere de 180° în primul zbor, întoarcere și salt echer înapoi în zborul al doilea⁵.

De subliniat faptul că aceste elemente care poartă denumiri convenționale sunt redată în lumea gimnasticii prin descrierea lor.

Paralele

Coborîre Comăneci: de pe bara înaltă sub balansare întoarcere de 180° și salt grupat înapoi.

Salt Comăneci: de pe bara înaltă elan înapoi și salt depărtat înainte cu reapucarea aceleiași bare.

Radochla: de pe bara joasă elan înapoi și salt depărtat înainte cu reapucarea barei înalte, salt între bare.

Ceaslavska: din sprijin înainte pe bara înaltă, elan înapoi cu prinderea barei și întoarcerea de 360° cu reapucarea barei.

Contra-Kim: de pe bara înaltă, elan înainte „contraelan” salt depărtat înainte cu reapucarea barei.

Dancev, Tkachev, Ginger, Jager, desprinderi transversale, de la bara băieților.

Șușovitina: gigantică înapoi în stînd pe mîini cu părăsirea barei, întoarcere de 360° cu reapucarea barei.

Salt Hindorff: de pe bara înaltă, roată liberă cu trecere în stînd pe mîini „contraelan” și trecere prin depărtat înapoi peste bară și cu reapucarea barei înalte.

Salt Pak: din apucat de bara înaltă cu fața la bara joasă, elan înainte și salt întins înapoi cu picioarele apropiate între bare și apucarea barei joase.

Salt Mo: stînd pe bara înaltă, gigantică înainte și salt grupat înainte peste aceasta cu reapucarea aceleiași bare.

Salt Fabrichnova: gigantică înapoi și dublu salt grupat înapoi cu întoarcere 720°.

Stalder depărtat, „după o gigantică înainte, spre finalul acesteia, gimnastul/gimnasta trece în sprijin echer depărtat, poziție în care execută aproape o roată întreagă înapoi, spre terminarea căreia corpul se întinde din nou în stînd pe mîini”⁶.

Stalder apropiat: tehnica este apropiată cu a Stalderului depărtat cu deosebirea că se execută în sprijin în echer.

Endo depărtat: la finalul giganticii înainte se trece în sprijin echer depărtat, poziție în care se execută aproape roata întreagă înainte spre finalul căreia corpul se întinde din nou în stînd pe mîini.

Endo apropiat: tehnica este asemănătoare cu a mișcării precedente cu deosebirea că se execută în sprijin echer.

Bîrnă

Urcare Silivaș: din stînd transversal, săritură pe ceafă cu întoarcere 360° pe umeri.

⁴ Nicolae Vieru, Manual de gimnastică sportivă, Editura Stadion, București, 1997, p. 253.

⁵ Idem.

⁶ Adina. Stroiescu, Robert. Padalha, *Terminologia gimnasticii*, 1974, p. 259.

Urcare Miloșovici: rondat salt grupat înapoi cu revenirea în poziția călare.

Urcare Garrison: rondat salt întins înapoi cu întoarcere 360° și revenire pe ambele picioare.

Săritură Yang Bo: săritură în sfoară de pe ambele picioare cu lăsarea trunchiului pe piciorul din spate în timpul săriturii.

Săritură Johnson: săritură cu schimbarea picioarelor în aer (cloche) cu întoarcere 90°, cu aterizare pe ambele picioare.

Flic-flac Korbat: flic-flac înapoi în călare.

Flic-flac Rulfova: flic-flac înapoi cu întoarcere de 360° în călare.

Flic-flac Kocetkova: flic-flac înapoi cu întoarcere de 360° în fandare.

Flic-flac Omeliantccik: flic -flac înapoi cu întoarcere de 270° în stînd pe mîini⁷.

Salt Grigoraș: salt grupat înainte cu întoarcere de 180 de grade și aterizare pe ambele picioare.⁸

Flic-flac Onodi: flic-flac înapoi cu întoarcere de 180 de grade în prima parte.

Sol

Popa: (săritură) săritură în echer depărtat cu întoarcere 360° și revenire pe ambele picioare.

Șușunova: (săritură) din rondat, săritură în sfoară laterală și trecerea picioarelor înapoi pentru revenirea în culcat facial.

Kadet: (săritură) săritură cu forfecare și întoarcere de 180°.

Tarașevici: (salt) salt înainte întins cu întoarcere 720° și revenire pe ambele picioare.

Piruetă Memmel: cu piciorul la 180 de grade întoarcere de 720°.

Salt Podkopaeva: salt grupat dublu înainte.

Salt Silivaș salt grupat dublu înapoi cu întoarcere 720°.

Salt Mochina: Salt grupat dublu înapoi cu întoarcere 360°.

Denominația s-a realizat aici prin transferul numelui propriu către elementul de gimnastică. Acest fapt este primul spre realizarea antonomazei. Antonomaza este definită în *Dicționarul de științe ale limbii* ca: „figură semantică (trop) care constă în substituirea unui nume comun (de clasă, specie) prin numele propriu al unui individ considerat reprezentativ pentru clasa respectivă; mai rar antonomaza permite și substituirea inversă. Numele propriu devine astfel generic, în timp ce numele comun se individualizează”⁹. În comunicarea orală sau în cea scrisă de pe bloguri sau forumuri de gimnastică, fie ele românești sau străine, antonomaza este deja un dat, așa cum reiese din următoarele exemple: [monalexă](#): „Au văzut potențialul, au înțeles ideea. într-o lume perfectă, Larisa ar putea-o bate pe campioana mondială chiar și fără *amînar*.”¹⁰; [mikeyy](#): „Deci *danilovă laterală* legată de *danilovă înainte + flic + salt*. Interesant!”¹¹; **Ramona Mîcu**: „Începe direct cu *o shapushnicova* de pe tălpi cu roată liberă 180...”¹² etc. De asemenea, se constată faptul că acest tip de dominație este utilizat pentru a desemna elemente de mare complexitate.

2. Elemente artistice provenite din dansul clasic ale căror semne lingvistice sunt rar sau deloc traduse din limba franceză în limbile naționale:

Tire-bouchon: stînd pe un picior semigenuflexat, „sur le cou de pied”

Effacé și croisé: stînd pe un picior, celălalt ridicat înainte, întins (developpé), îndoit

⁷ Nicolae Vieru, *Manual de gimnastică sportivă*, 1997, p. 252.

⁸ Nicolae Vieru, *Manual de gimnastică sportivă*, Editura Stadion, București, 1997, p. 252.

⁹ *Dicționar de științe ale limbii*, Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, Editura Nemira, București, 2005, s.v.

¹⁰ <http://www.onlinesport.ro/forum/showthread.php?t=642610&page=37> 24.04.2012, 18.27.

¹¹ <http://www.onlinesport.ro/forum/showthread.php?t=642610&page=39> 28.04.2012, 19:25.

¹² <http://www.youtube.com/watch?v=-z4aqs6OSLI>, 12.45, Published on May 18, 2012 by [eamy](#)

Tire-Bouchon „à la seconde” și écarté”; stând pe un picior, celălalt ridicat lateral, îndoit sau întins.

Fouetté. întoarceri

Tour en dehors. Piruetă spre partea opusă piciorului de sprijin cu piciorul liber îndoit lateral sau înainte.

Tour en dedans. Piruetă spre partea piciorului de sprijin cu piciorul liber îndoit lateral sau înainte.

Arabesque en tournant. Piruetă cu piciorul liber întins înapoi la orizontală.

Attitude en tournant. Piruetă cu piciorul liber îndoit înainte sau înapoi în unghi obtuz.

Tour en l'air. Piruete în aer cu rotare de 360⁰, 540⁰, 720⁰

Sissonne (deschis, închis). Săritură – de pe ambele picioare pe un picior.

Săritură cu *cabriole, développè*.

3. În categoria termenilor cu caracter universal fac parte și acei temeni a căror denotație s-a realizat printr-un proces de metaforizare într-una din limbile mai sus amintite sau în alta precum: germana, suedeza sau rusa, limbi a unor state care au avut o contribuție importantă în dezvoltarea gimnasticii mondiale, iar celelalte au preluat prin intermediul traducerii termeni rezultați. Din această categorie fac parte lexeme:

Săritura pisicii: săritură cu forfecarea picioarelor în faza de zbor cu genunchii îndoși, coapsele fiind mult ridicate spre piept¹³, fr.: *Saut de chat avec/sans tour*, eng.: *Cat Leap with/without turn*, sp.: *Salto de gato*.

Fluture „este o săritură de pe un picior pe celălalt cu o întoarcere de 360 de grade în faza de zbor cu corpul la orizontală.”¹⁴. fr. *Papillon*, eng. *Butterfly*, sp. *Mariposa*.

Săritură echer. Aceasta este o săritură care se efectuează cu picioarele întinse și ridicate înainte la orizontală, la 90 de grade, apropiate sau depărtate¹⁵. fr.: *Saut carpé*, eng.: *Pike jump*, sp.: *Salto carpado*.

Migrarea „termenilor-metaforă” dintr-o limbă în alta a fost posibilă datorită acceptării acestora de către fiecare comunitate de vorbitori în parte, deoarece acestea au o viziune comună asupra lucrurilor. Acolo unde nu coincide viziunea asupra lucrurilor, vorbitorii își crează proprii „termeni-metaforă”, astfel, rezultând o altă categorie importantă, aceea a termenilor cu caracter național.

II. Termenii cu caracter național. Aceștia păstrează modelul denominativ, metaforizare, trăsătură comună tuturor terminologiilor naționale ale gimnasticii artistice, însă fiecare creîndu-și propriile metafore, în conformitate cu reprezentările acelor realități de către comunitățile de vorbitori.

Săritura cuib „se efectuează cu extensie pronunțată, picioarele fiind ridicate înapoi spre cap cu genunchii îndoși. Fr. *Saut de mouton*, eng. *Sheep/Ring Jum*, sp. *Salto oveja/Salto anillo*.

Împușcă-cioară, săritură cu un picior întins la orizontala grupată: fr.: *Saut cosaque*, eng.: *wolf Jump*, sp. *Salto wolf*. Terminologia românească deține termeni precum: *săritura oii* și *săritura lupului*, însă elementele pe care le desemnează sunt diferite. Prestigiul actual al limbii engleze ca limbă de circulație internațională a determinat federațiile nou înființate de gimnastică să apeleze la terminologia de limbă engleză, de cele mai multe ori, netradusă și neadaptată sistemului limbii respectivului stat, așa cum este cazul limbii spaniole.

În consecință gimnastica artistică feminină, fiind un fenomen care „trăiește” și se dezvoltă la nivel global, a dezvoltat un sistem denominativ care să îi satisfacă nevoile de comunicare. Deși această disciplină sportivă a dezvoltat terminologii, aproape, în toate țările

¹³ Adina. Stroiescu, Robert. Padalha, *Op. cit.*, 1974, p. 123.

¹⁴ Adina. Stroiescu, Robert. Padalha, *Op. cit.*, 1974, p. 123.

¹⁵ Adina. Stroiescu, Robert. Padalha, *Op. cit.*, 1974, p. 117.

în care aceasta este practică, aceste terminologii au făcut uz de aceleași mecanisme de denotație.

De asemenea, din analiza de mai sus se remarcă faptul că termenii cu caracter universal care desemnează elemente de gimnastică artistică au o frecvență superioară față de termenii cu caracter național, iar tendințele actuale în ceea ce privește denotația elementelor de gimnastică artistică ce vor fi create sunt de a transfera elementelor numele gimnaștilor care le prezintă pentru prima dată într-o competiție de anvergură, crescând astfel, procentul termenilor universalii în detrimentul celor naționali.

Bibliografie:

Dicționar de științe ale limbii, Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărășu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, Editura Nemira, București, 2005

Frâncu, Constantin, *Curențe și tendințe în lingvistica secolului nostru*, Casa editorială Demiurg, Iași, 1999.

Ganciu, Mihaela, *File din istoria gimnasticii românești*, Editura Universității din București, 2010.

Kirițescu, C., *Palestrica*, Editura U. C. F. S., București, 1964.

Munteanu, Eugen, *Introducere în lingvistică*, Editura Polirom, Iași, 2005.

Stroescu, Adina, Podlaha, Robert, *Terminologia gimnasticii*, Editura Stadion, București, 1974.

Vieru, Nicolae, *Manual de gimnastică sportivă*, Editura Stadion, București, 1997.

Cod de Punctaj feminin română 2009-2012, <http://romgym.ro/continut/uploads/2010/05/Cod-Punctaj-FIG-romana.pdf>.

2013-2016 Code of Points, Women Artistic Gymnastics, <https://www.fig-gymnastics.com/publicdir/rules/files/wag/WAG%20CoP%202013-2016%20%28English%29%20Aug%202013.pdf>.

Code de Pointage 2013-2016, Gymnastique artistique féminine, <https://www.fig-gymnastics.com/publicdir/rules/files/wag/WAG%20CoP%202013-2016%20%28Francais%29%20Aug%202013.pdf>.

Código de Puntuación 2013-2016, Gimnasia artística femenina, <https://www.fig-gymnastics.com/publicdir/rules/files/wag/WAG%20CoP%202013-2016%20%28Spanish%29%20Aug%202013.pdf>.

<http://www.onlinesport.ro/forum/showthread.php?t=642610&page=37> 24.04.2012, 18.27.

<http://www.onlinesport.ro/forum/showthread.php?t=642610&page=39> 28.04.2012, 19:25.

<http://www.youtube.com/watch?v=-z4aqs6OSLI>, 12.45, Published on May 18, 2012 by